

Daniel Hémery

La Lutte och de vietnamesiska trotskisterna

Introduktion

Veckotidskriften *La Lutte* (Kampen) startades våren 1933 ungefär samtidigt med en politisk grupp med samma namn. Det unika med *La Lutte* var att här samarbetade stalinister och trotskister, ett samarbete som var fruktbart på flera olika sätt, vilket bl a yttrade sig i stora framgångar vid valen till Saigons statsråd 1933 och 1935.

Samarbetet sågs dock inte med blida ögon av Kommunistiska internationalen och det franska kommunistpartiet, vilka krävde att de stalinistiska kommunisterna skulle bryta med trotskisterna. Fr o m 1935, då Komintern införde folkfrontspolitiken, blev det allt svårare att fortsätta samarbetet och hålla samman *La Lutte*, som definitivt splittrades i juni 1937.

En utförlig redogörelse för denna intressanta historia och särskilt trotskisternas roll i detta ges i Stig Erikssons artikel [Trotskism och stalinism i Indokina](#).

Framgångarna för *La Lutte* har givetvis flera orsaker. En forskare som närmare studerat *La Lutte* är den franske historikern *Daniel Hémery*. Vi publicerar nedan utdrag om detta ämne ur hans bok *Revolutionnaires Vietnamiens et pouvoir colonial en Indochine*, utgiven av F. Maspero, Paris, 1975. Boken är baserad på den forskning Hémerys gjorde för sin doktorsavhandling vid Paris-universitetet 1973. Noterna är författarens egna om inget annat anges, men har omnummererats (och vissa av noterna, som inte har betydelse för det trotskistiska tema som här intresserar oss, har strukits). Dessutom har tillagts noter som anger vilka sidor i boken som återges.

Utdraget är översatt från engelska versionen i *Revolutionary History*, Vol. 3, nr 2.

Anmärkning: Nyligen kom på engelska ut Pierre Brocheux and Daniel Hémery. *Indochina. An Ambiguous Colonization, 1858-1954*, University of California Press 2010, som rekommenderas till den som vill tränga in djupare i Indokinas historia under franskt kolonialstyre. Boken behandlar givetvis även *La Lutte* och dess öde.

Martin Fahlgren (i mars 2010)

1. En vacklande inställning till nationella realiteter?¹

Det är förvånande att gruppen lägger så liten vikt vid detta ämne i sina skrifter [den nationella frågan – Red.]. Man betonade inte längre den nationella historien på samma sätt som under 1925-27, då Tran Van Thach och Ta Thu Thau skrev om den. Nyckelorden i den nationella frågan, ”fosterland” och ”självständighet”, används nästan aldrig. *La Lutte* använder alltid klasskampens språk, man lånar sällan från den nationella vokabulären, hur rik den än må vara i franska språket, och nämner bara en gång ordet Vietnam. När intresset för den nationella frågan försvann, riskerade det ge plats för bildstormare. Skrev de inte i april 1935 att ”under lång tid har patriotiska stämningar inte haft något gehör i detta land”? Man lurade dock inte läsarna, och några av dem ifrågasatte utsagan. En pensionerad lärare, som intervjuades av en av tidningens reportrar angående frågan om undervisningsspråket, gav uttryck för sin förvåning:

¹ Utdraget från Hémery, *Revolutionnaires Vietnamiens et pouvoir colonial en Indochine*, sid. 105-7.

Jag vet att ni i *La Lutte* inte är nationalister, men likväl betyder jag er att jag över allt annat älskar mitt land, vårt land. Ni verkar alla ignorera det faktum att vi är ett besekrat folk.

1934-35 verkade det som om den vietnamesisk marxismen hade placerat sig på patriotismens extrema motpol. Kanske vi här såg en vietnamesisk version av luxemburgism, eller rent av nationell nihilism? Tidningens läsare måste noga se upp med sådana uttryck. Man skulle kunna beskriva den nationella frågan mer som halvt dold än som fullständigt nedtystad. *La Lutte* tar visserligen upp det nationalistiska kravet, men kontrafaktiskt, på samma gång som ett underförstått element i tidningens och gruppens allmänna tema, och som ett underordnat motiv i dess klara uttalanden. Det kan hastigt dyka upp i slumpmässiga sammanhang då det nationella förtrycket ger sig till känna. Då en vietnamesisk journalist hade blivit misshandlad, försvarade man sin protest så här: ”Gruppen kring *La Lutte* är ett av de många uttrycken för vårt folks ansträngningar för att bli respekterade.” Det nationella temat för fram sådant som inte får plats under den internationella rubriken: en ständig påminnelse om de koloniserade folkens rätt till självständighet. Det har också en kulturell och undervisande aspekt. En av tidningens paroller är kravet på att vietnamesiska (som man fortfarande kallar ”annamitiska”) ska vara officiellt språk i det koloniala rättsväsendet, och även undervisningsspråk.

Den nationella frågan behandlas i *La Lutte*², men ganska sällan. Under de 21 månaderna fram till juni 1936 skrevs bara 20 artiklar om detta.³ Uttalandena i den nationella frågan kan i stort indelas i två kategorier. Den första utgörs av kritik mot borgerskapets patriotism, där man försöker visa på dess betydelse för arbetarklassens alienering. Även i ett förtryckt land, menar man i *La Lutte*, utgör den härskande klassens patriotism ett instrument för förtryck. Det innebär dock inte ett absolut avvisande av patriotismen, eftersom dess positiva värde erkänns i uttalanden som tillhör den andra kategorin. *La Lutte* gjorde på detta sätt en distinktion mellan två historiska varianter av patriotism, borgerskapets alienerande patriotism och patriotismen inom arbetarklassen och dess allierade, vilken är i den nationella majoritetens intresse. Dessa uttalanden hävdade starkt en identitet mellan den nationella saken och arbetarklassens intressen. Men många gav dem mindre betydelse och framhävde nödvändigheten av en oförsonlig klasskamp. För *La Lutte*-gruppen var detta säkert det huvudsakliga vapnet för nationell frigörelse. För att ytterligare framhäva betydelsen av denna dialektik mellan klass och nation, förde *La Lutte* till och med fram en variant av den stalinistiska definitionen av den senare. ”Vi vet”, sade man i april 1935, ”att ett samhälle med samma ras, språk eller religion inte nödvändigtvis utgör en nation. För att ha en gemensam framtid måste det vara en *ekonomisk enhet*”.

2. Internationella förbindelser⁴

Genom Gerard Rosenthal⁵ hade *La Lutte* kontakt med den trotskistiska rörelsens Internationella Sekretariat. I början av 1936 mottog man publikationer från olika nationella trotskistiska grupper – belgiska, kinesiska och australiensiska – och även det spanska POUMs franskspråkiga tidning. *La Lutte* var dock under lång tid mycket försiktig med referenser till trotskismen, först i mars 1936 publicerade man en del utdrag ur *Révolution*, det franska JSRs (Unga Revolutionära Socialister) tidning. Så småningom utvidgades gruppens politiska kon-

² Låt oss framför allt påminna om att gruppen innehöll män som var radikala patrioter, sådana som Nguyen An Ninh, Tran Van Thach och Le Van Thu. Det finns inget som tyder på att de ogillade trotskisternas eller kommunisternas kritik av nationalismen, och allt pekar på att deras sympati för de två kommunistiska varianterna hade sin grund i deras patriotism.

³ Signifikativt för denna reserverade hållning är titeln på den viktigaste av dessa artiklar, ”Låt oss tala om nationella strävanden”.

⁴ Från Hémerly a.a., sid.140-1.

⁵ Han deltog i de vietnamesiska trotskisternas första aktiviteter i Paris (han arresterades under demonstrationen utanför Elysee-palatset), och var aktiv i Comité d’amnistie aux Indochinois.

takter till hela det politiska spektrat inom fransk vänster, till den pacifistiska rörelsen och, framför allt, till Comité d'amnistie aux Indochinois och Ligue Anti-Imperialiste⁶, rörelser som stöddes av Francis Jourdain, den mest aktive av *La Lutte* korrespondenter i Paris, och genom Daniel Guerins hjälp även till SFIOs Koloniala Kommitté. Guerin blev en av Ta Thu Thaus korrespondenter i slutet av 1936, och gruppens talesman inom SFIO.

Intensiteten i kontakterna var ojämn. Kontakterna med Comité d'amnesti var speciellt frekventa och var grundade på ömsesidigt förtroende. Kontakterna med Fjärde Internationalen, vilken ännu inte formellt hade bildats, var mycket sporadiska. Detta av skäl som inte bara handlade om enhetsfrontens villkor. De vietnamesiska trotskisternas internationella kontakter var under lång tid av rent ideologisk natur, och man hade total frihet att agera. Det fanns ett antal skäl för detta – Fjärde Internationalens svaghet och dess eurocentriska inriktning, tillsammans med dess brist på kunskap, tillät det knappast att ingripa i taktiska frågor i Indokina. Dess ledare verkar ha varit något reserverade vad gällde den politiska praktiken i Indokina, men de hade förtroende för de vietnamesiska trotskisterna och stödde dem.⁷ Vi måste gå tillbaka till den analys som Trotskij utvecklade för att motivera hans vietnamesiska supporters oberoende. Liksom majoriteten av den samtida kommunismens inspiratörer, anade han aldrig riktigt den framtida betydelsen av de revolutionära rörelser som då utvecklades i de franska kolonierna i Nordafrika och Indokina, som han bara sällan anspelade på i sina skrifter. 1930 hade han dock, med anmärkningsvärd klarsynthet, kritiserat de vietnamesiska trotskisternas i Frankrike tvekan att ta ställning i den nationella frågan. De senare korta texter där han behandlade Indokina, alla daterade 1939, var nästan helt ägnade mycket specifika frågor, sällan generella.⁸ Han erkände förvisso nödvändigheten av att fortsätta kampen mot den franska imperialismen och, framför allt, att avskilja sig från Kominterns politik för kommunistpartierna i de franska och brittiska kolonierna, vilken innebar en försvagning av den antiimperialistiska rörelsen, men utan någon djupare analys av den aktuella utvecklingen i Indokina. Framför allt hade han under lång tid trots att de historiskt avgörande striderna skulle äga rum i de industrialiserade länderna, Sovjetunionen, Kina och Indien.⁹

3. Uppmärksamma på bondelivet¹⁰

Förutom redaktörernas personliga band med landsbygden, hade *La Lutte* en egen grupp korrespondenter där. De var ofta skollärare i byarna, ibland frigivna politiska fångar som sänts tillbaka till sina byar och inte kunde börja med hemliga aktiviteter igen eftersom de var bevakade, eller unga personer, utbildade men arbetslösa, om vilka en officiell rapport 1936 avslöjar att de inte införlivades i byns etablerade ordning:

De var verkligen som paria, de kunde inte kvalificera sig bland herrefolket, och de avvisades av de inföddas samhälle, som föraktade dem och som de i sin tur föraktade.

La Lutte kunde också räkna med hemligt stöd från kommunistpartiets underjordiska militanter.

⁶ Antiimperialistiska Förbundet bildades med Liga Gegen Koloniale Unterdrückung (grundad i Berlin 1925) som förebild vid Bryssel-kongressen (10-15 februari 1927). Ta Thu Thau talade vid andra kongressen (Frankfurt 20-30 juli 1929), och Tran Van Thach skrev i första numret av dess bulletin 1928. 1934 bildades en vietnamesisk sektion i Paris med en tidning *Phan De* (Antiimperialisten). Den franska sektionen försvann 1936.

⁷ Enligt Pierre Naville, framstod *La Lutte* som alltför "populistiskt" och de hade reservationer kring alliansen med kommunisterna.

⁸ Eller åtminstone de som publicerats.

⁹ Naville minns att den korrespondens han hade med Trotskij försvarade den motsatta idén, enligt vilken den franska kapitalismens huvudsakliga kris skulle uppstå i dess koloniala periferi. Trotskij lät sig inte övertygas.

¹⁰ Från Hémerly a.a. sid.199-200.

Att en arbetarorganisation planterade sig bland bönderna var inte speciellt för *La Lutte*-gruppen. Det var historiskt kännetecknande för den vietnamesiska kommunismen, som från denna tid fick en annorlunda sociologisk profil än de stora kommunistpartierna under mellankrigstiden, som det franska och det tyska. Denna spridning av arbetaridéer till bönder och deltidsbönder var ett eko av den kinesiska erfarenheten, och påminner också om socialismens och anarkismens inflytande bland arbetarna inom landsbygdsindustrin, vilket spelade en viktig roll under artonhundratalets arbetarrevolter och i fackföreningsrörelsens födelse i Europa.¹¹ Vad gäller *La Lutte*, måste vi vara mer försiktiga när vi bedömer den legala rörelsens verkliga inflytande i landsbygds miljön. Utan någon större överdrift skulle man kunna påstå att det var på grund av dess mer framträdande urbana karaktär som man kunde bygga en underjordisk kommunistisk organisation.

Dess inflytande bland bönderna i Transbassac var svagt, men ganska stabilt i provinserna i centrala Cochinkina, den halvcirkel som sträcker sig runt Jonc-slätten med dess månlandskap. Det var där som *La Lutte*-folket fann både åhörare och information om landsbygden.

4. Två valkampanjer ¹²

Från februari till maj 1935 var Cochinkina scenen för en kontinuerlig valkampanj. *La Lutte*-folket var nära en succé i den första rondan, och fick den lätt i den andra.

La Luttés kampanj inför de koloniala valen den 3 och 17 mars hade bara ett propagandistiskt syfte. Gruppen hade knappast något verkligt hopp om framgång, och ställde bara upp sex kandidater, tre kommunister och tre trotskister, i de östra och centrala provinserna.¹³

De var dock inte helt frånvarande på andra platser. I Vinhlong, i tredje valkretsen, valdes advokaten Duong Van Giao, en vän till Ta Thu Thau och gruppens advokat, till deputerad i centralprovinsen, tack vare stöd från Cao-daisterna. En oberoende kandidat, Phan Khac Giang i femte valkretsen (Cantho), uttalade sympatier för *La Lutte*. Även om konstitutionalisterna återvaldes nästan överallt, så representerade ändå valen en rejäl framgång för den legala kommunismen.¹⁴ I motsats till den urbana småborgerlighetens tråkiga kampanj, hade *La Lutte*-folket visat upp en enastående sammanhållning och styrka, och infört en ny sorts valkamp.

Som man kan läsa i den hemliga rapporten om valet, visade sig den trotskistiske ledaren Ta Thu Thau än en gång vara den verkliga ledaren för de revolutionära organisationerna. Efter att noga ha studerat vallagarna, mobiliserade de det legala partiets alla resurser och sympatisörer och upprättade kontakter med underjordiska organisationer.

Man förklarade noga sitt sätt att arbeta på legalitetens rand, utan att öppet bryta med lagen, för valarbetarna och gav dem alla olika uppgifter. Vissa skulle göra insamlingar bland arbetare, för kampens behov av pengar och material, medan andra fick i uppgift att ge ut tidningar och sprida flygblad, propaganda och information.¹⁵

¹¹ Vi kan påminna oss Jura-federationen i Första internationalen.

¹² Från Hémerly a.a. sid. 253-56.

¹³ Administrationen tillät inte Nguyen Van Tao, Tran Van Thach, Nguyen Van Nguyen och Ho Hun Tuong att ställa upp, då de inte var tillräckligt gamla, men de stod för *La Luttés* principer.

¹⁴ De följande valdes: Tran Van Kha, Vo Ha Tri, Tran Van Sang (första valkretsen); Nguyen Phan Long, Huynh Van Chin and Nguyen Dang Lien (andra); Bui Quang Chien, Thuong Cong Thuan at Gocong, Bentre, Travin and Vinhlong; Le Quang Liem, Nguyen Tan Duoc (fjärde, Rachgia, Longxuyen, Chaudoc Hatien och Sadoc); Huynh Ngoc Nhuan, Tran Trinh Huy, Truong Dai Luong (femte, Cantho, Soctrang, Baclieu); Duong Van Giao (i tredje) and Pham Van Tiec (i fjärde) verkar ha varit de enda oberoende som valdes.

¹⁵ Guvernör Pages rapport, 11 mars 1935.

Gruppen förvägrades att organisera möten, men visste ändå hur man skulle få sitt program känt bland medelklassen och småbönderna i centrala och östra delarna av landet. I varje stad hade *La Lutte* propagandister som cyklade runt på landsbygden med affischer, personligen besökte varje valkandidat, distribuerade tusentals flygblad och organiserade möten och lokala stödgrupper.¹⁶ Kandidaternas tre viktigaste paroller utgjordes av den revolutionära rörelsens ”Tre Valar”, där den första krävde amnesti¹⁷, den andra höjda löner, uppdelning av de stora jordegendomarna och frihet för fackföreningsrörelsen, och den tredje upprättandet av folkmakt. Parollerna gjorde starkt intryck. För första gången i Indokina ägde ett val rum med radikala utmanare till den etablerade politiska ordningen, och med krav på ett parlament valt med allmän rösträtt. *La Lutte* hade satt vanligt folks problem i centrum för valkampanjen, och förde fram ett detaljerat program med omedelbara krav.¹⁸ Man ställde en helt annorlunda uppfattning om parlamentarisk aktivitet mot konstitutionalisternas vänskapliga relationer med den franska administrationen. Bilden av Koloniala Rådet revs i bitar:

Kan man säga att Koloniala Rådet representerar folket då det inte har någon makt? Även om det hade samma makt som ett europeiskt parlament, skulle det vara maktlöst utan en folkligt organiserad rörelse. Vi måste sända representanter till Koloniala Rådet som från parlamentets talarstol kan tala klartext inför hela folket och som kan hjälpa till att organisera folkets maktövertagande.¹⁹

De bekämpade med kraft konstitutionalisterna, som villigt tog debatt med *La Lutte*-folket, vilket fick myndigheterna att kalla dem till ordningen. Valen i mars 1935 markerade slutet för en del av konstitutionalisternas väljarbas, speciellt ungdomarna i städerna:

När konstitutionalisterna beaktar sitt politiska arbete, har de bara sina personliga vänner eller mycket aktade kandidater bakom sig. De har blivit ledare som har krossats under den egna framgången, vars anhängare med tiden har lämnat dem utan att ännu ha blivit ersatta av nya element.²⁰

Motsättningen mellan konservatismen hos Bui Quang Chieus anhängare och den allt snabbare rytmen i landets förändringar hade lett till en oåterkallelig skilsmässa.

Lokalvalen i Saigon den 6 och 12 maj påskyndade processen. Gruppens taktik och allmänna kampanj var den samma. *La Lutte* reste frågan om kaoset i den koloniala staden, den växande obalansen mellan den generella underförsörjningen i staden och den växande arbetarbefolkningen, avsaknaden av en politik för billiga bostäder och för eländet i slumstäderna. Regeringen noterade att stadens massor tog till sig detta nya politiska språk. ”För första gången”, skrev de i en rapport, ”talade man till dem på ett språk som avpassats för dem”.²¹

5. En första balansräkning för *La Lutte*²²

Efter sina första 21 månader framstod *La Lutte* som en kraftfull politisk rörelse som hade passerat den enkla propagandagruppens stadium. Hemliga rapporter beskrev den med uttryck som speglade dess tillväxt: ”legalt kommunistiskt parti”, eller ”legal rörelse”. Tonläget var

¹⁶ I Cai Bó skrevs *La Lutt*es valupprop för hand och bars ut till kandidaternas hem av skolpojkar. Den 1 mars konfiskerade polisen 8000 flygblad på vietnamesiska i tryckeriet, men *La Lutte* kunde ändå producera åtskilliga tusen flygblad.

¹⁷ Ett krav som personifierades av kandidaten i Giandinh, Nguyen Van Nguyen, som just hade frigivits från fängelset Poulo-Condore.

¹⁸ Låt oss bara nämna det som intresserade bönderna – efterskänkning av räntor och skulder till slutet av krisen, uppdelningen av cong dien och cong tho bland lantarbetarna, utdelning till de fattiga av 300 000 hektar övergivna risfält och lagren av ris som tillhör dien chu, upphävandet av valresultatet, och skattebefrielse för de med mindre än fem hektar.

¹⁹ *La Lutte*, den 19 februari 1935.

²⁰ Polisrapport från den 15 maj 1935.

²¹ Rapport om Saigons valförsamling, sänd av Pages, 9 juli 1935.

²² Från Hémerly a.a. sid. 263, 270-1.

alarmerande. Alla framhävde det dominerande inflytande som gruppen var på väg att uppnå i söderns politiska liv.

Vilken var då *La Luttes* karaktär? Numeriskt växte man, men man kan inte se gruppen som en politisk organism av europeisk typ, starkt organiserad och som öppet visade upp sina styrkor. *La Lutte* kan knappast förstås med hjälp av dagens kategorier i fransk politisk sociologi. Som en del av den legala rörelsen, var partiet begränsat till ett minimum – valda representanter och journalister – men många militanter arbetade i hemlighet under dess ledning; massor av mer eller mindre anonyma vänner och sympatisörer, arbetare, tjänstemän, skolelever, lärare i byarna och småhandlare, gav det decentraliserad och välvillig hjälp. Samtidigt erbjöd det en organisation som välkomnade frisläppta politiska fångar som återvänt från Frankrike eller Sovjetunionen. Dessa var alltför väl bevakade för att kunna delta i underjordiskt arbete. Partiets militanter bedrev tre aktiviteter: insamling och förmedling av information, spridning av tidningen och att muntligt översätta innehållet, och propagandaaktiviteter under valkampanjer och strejker.

Denna lösa och öppna struktur representerade en början till de halvlegala rörelser som uppstod i Indokina under Folkfronts-perioden, och även gruppens syn på sin egen framtid.²³ Den erbjöd stor flexibilitet och plats för folkliga initiativ, vilket kompenserade den officiella gruppens svaghet. *La Lutte* fungerade som en semirörelse utan intern organisation. Efter att man hade lämnat sin inledande isolering, kom tidningens spridning att öka en del. Man sålde mer än 1500 exemplar i början av 1935, ett antal som bara kan förstås i relation till den offentliga Indokinesiska pressens litenhet. I verkligheten representerade en så liten spridning åtskilliga tusen läsare och ”lyssnare”, och ett obestämbar antal vanliga sympatisörer. Gruppens styrka var dess sammanhållning. Motsättningar löstes genom diskussion.²⁴ Så skrev till exempel en läsare efter valframgången 1935: ”de politiska tendenserna inom arbetarrörelsen gick samman”.²⁵

La Lutte hade stor dragningskraft i städerna. Man återupprättade basen för en kontinuerlig kommunistisk aktivitet i Saigon. Vilka var de? Huvudsakligen arbetare och ungdomar. Gruppen hade lyckats få gehör bland arbetarna och kulierna, vilka hade krossats av krisen och de samlade effekterna av de kapitalistiska och förkapitalistiska utsugningsmetoderna. Detta var en stark orsak till att arbetarrörelsen nu åter kunde gå på offensiven. Administrationen såg i dess militanter ”den medellösa klassens erkända rådgivare”.²⁶ Dess aktiviteter inom arbetarklassen utvidgades i maj 1936 med att man startade studiecirklar.²⁷ Den första organiserades för arbetare i Arsenal och hölls i Hguyen Van Nguyens hus den 16 juni. De tvingades dock att sluta med mötena i juli, eftersom arbetarna var rädda för att bli avskedade. *La Lutte* hade

²³ Enligt polisarkiven från juni 1936. Ta Thu Thau hade en idé om att samla ett stort legalt erkänt kommunistparti. Han skulle ha föreslagit konstitutionalisterna att de skulle sammankalla en partikonferens, som skulle kunna fungera som förebild. Detta är som bäst en hypotes.

²⁴ Den enda konflikten kom efter 21 månader. Tran Van Thach motsatte sig idén om att förhandla med de andra vietnamesiska och franska rådsmedlemmarna för att välja Ta Thu Thau till posten som förste assistent, och utnämningen av Nguyen Van Tao och Tran Van Thach som delegater till Administrativa Rådet. *La Lutte*-folket hade lagt ner sina röster vid borgmästarvalet och Tran Van Thach hade blivit offentligt tillrättavisad.

²⁵ *La Lutte*, den 25 juni 1935.

²⁶ Polisarkiven, november 1935. ”Genom att smälta in i arbetarnas liv, påtala alla oförrätter som de anspråkslösa är offer för, leda strejkrörelser, har de unga männen i *La Lutte* blivit idoler för den annamitiska befolkningen” (*L’Oeuvre Indochinoise*, Hanoi, 9 december 1935)

²⁷ ”Ta Thu Thau hade stora förhoppningar på denna slags propaganda. Han trodde det skulle vara ett sätt att nå ut till alla klasser inom den annamitiska befolkningen.” (Polisarkiven, mars 1937)

också publicerat en serie pamfletter kallad Sociala Biblioteket i Quoc Ngu, varav den första, redigerad av Nguyen Van Tao, såldes slut på ett par dagar.²⁸

En förening mellan de intellektuella och de avancerade arbetarna var på god väg. *La Lutte* var lika verksam bland ungdomen på skolorna. Man visste hur man skulle bedriva politiskt arbete inom de förkapitalistiska samhällsekonomiska strukturernas nätverk (marknaden, stånden vid vägkorsningarna, hantverkarnas bodar) och var nu närvarande i det nationella kulturella systemet, mest märkbart på de privata skolorna.²⁹ Trotskister i *La Lutte* undervisade där och åtnjöt stor auktoritet. Detta gällde framför allt Ta Thu Thau, en välkänd föreläsare som ungdomar och deras föräldrar gärna ville bli undervisade av.³⁰ Vid flera tillfällen hade tidningen försvarat eleverna.³¹ Den spreds inom yrkesskolorna, vid industri- och mekanikerskolorna, och vid Lycee Petrus Ky, där Nguyen Van Nguyen ledde marxistiska studiecirkel i april 1936. Under de följande åren kom ett stort antal av dessa studenter att förstärka de legala organisationerna.

Legal och illegal operationer utgjorde två dialektiska aspekter av samma politiska uppgift – att rota kommunismen i det vietnamesiska samhället. De underjordiska aktivisterna understödde de legala³², och dessa förlängde och förstärkte de delstrider som de förra organiserade, som de vid tobaksodlingarna. *La Lutte* fungerade också som ett politiskt substitut. Indokinesiska Kommunistpartiet höll på att återhämta sig, det hade uttömt det mesta av sina resurser under omgrupperingen, och visade sektaristiska tendenser som följt av en period av nederlag och isolering. *La Lutte* gav partiet en kontinuitet med kommunistisk aktivitet och visade, trots vissa extremistiska uttalanden, tillräcklig flexibilitet för att kommunisterna skulle dra till sig den måttfulla och patriotiska opinionen.

Samtidigt hade den kommunistiska rörelsen genomgått en annan förändring. Tills nu hade dess massbas legat framförallt på landsbygden, städerna utgjorde det koloniala systemets bålverk. Efter 1932 lyckades den legala rörelsen flytta kommunismens attraktionscentrum till städerna, och återställa balansen mellan kampen i städerna och bondekampen. Kampen i städerna gjorde det möjligt för revolutionärerna att sprida moderna former för politisk kamp till landsbygden, och ge den inspiration och kontinuitet. Under tiden före kriget, när kolonialismens kris inleddes, hade de urbana centra för en tid intagit huvudrollen. En ny dialektik uppstod mellan stad och land och den skulle få sin fulla effekt under revolutionen i augusti 1945, vilken uppstod samtidigt i både städerna och byarna. Det var först 1946, med en ny historisk struktur – efter det långa kriget – som balansen mellan stad och landsbygd återföll till det gamla.

²⁸ *Le front populaire et les aspirations des masses Indochinoises*, publicerad den 8 juli 1936. Andra titlar var *Le Fascisme et la guerre civil en Espagne* (Fascismen och spanska inbördeskriget) och *Etude sommaire de La Lutte des classes* (En novell om klasskamp) som gavs ut 1937.

²⁹ Upprättade i stort antal efter Första Världskriget, ofta på initiativ av konstitutionalisterna, vilka vid denna tid kanske i dem såg ett sätt att etablera centra för kulturellt motstånd.

³⁰ Phan Van Hum undervisade i vietnamesiska språket och litteratur vid Lyceum P. Downer, varifrån han avskedades 1935 efter en lärarstrejk. Ta Thu Thau undervisade i franska, etik och historia vid Institut Huynh Khuong Ninh, Chau Thanh och vid skolan Nguyen Trong Hy i Giadinh. Anh Van, som var elev, har ett rörande porträtt av sin gamle lärare. Polisen anklagade Ta Thu Thau för att ha lett eleverna vid Chan Thanh i en hungerstrejk i slutet av 1934 (Polisrapport, fjärde kvartalet 1934), men detta stämmer knappast med Anh Vans minnen (Hoang Don Tri).

³¹ Speciellt mot de tyranniska principerna vid mekanikerskolorna. Se brevet från elever i *La Lutte*, 10 januari 1935.

³² Sedan arresterade polisen två militanter vid Song Phuoc (Mytho). De hade rymt från Paulo-Condore och höll på att övertala en bonde att rösta på *La Luttés* kandidat. (Politisk rapport, december 1935) Enligt polisrapporter från december 1935, var IKP:s ledning i södern fortfarande i februari 1935 tveksam om de skulle stödja *La Luttés* lista, men Byrån för Utrikesärenden gav Tran Van Giau i uppgift att organisera den illegala organisationens deltagande i *La Luttés* kampanj.

Dessa förvandlingar var till gagn för reorganiseringen av de underjordiska kommunistiska organisationerna efter förtrycket i april-maj 1935 i södern och i Annam, och i augusti-september 1935 i norr. Det var i Cochinkina som rekonstruktionen skedde snabbast. Från och med juli hade den underjordiska propagandan återupptagits i Saigon, Rachgia, Baclieu och Travin, och i åtminstone åtta provinser från juli 1936.³³ Den underjordiska kommunismen var svag, men dess motståndsförmåga översteg polisens förmåga att utrota den, vilket gav genljudd på högsta nivå i Hanoi. På sin kant hade trotskisterna lyckats återupprätta fröet till en hemlig organisation, LCI (Internationella Kommunisters Förbund), som grundades i juli 1935.³⁴ De kritiserade folkfronts-strategin och krävde att det skulle bildas ett massarbetarparti och en antiimperialistisk front som förenade de olika tendenserna inom arbetarrörelsen. Vid den tidpunkt då deras mest aktiva ledare arresterades³⁵, som Luu Sanh Hanh, Ho Huu Tuong och Ngo Van Xuyet, hade de rekryterat militanter på ungefär 40 arbetsplatser.

6. Den antiimperialistiska enhetsfronten³⁶

Det blev knappast någon varaktig enighet mellan de vietnamesiska trotskisterna och kommunisterna i frågan om den politiska strategin. I Saigon inspirerades trotskisterna av slutsatserna i manifestet *Vart går Frankrike?*, som Trotskij hade publicerat i oktober. Den sista rundan i kapplöpningen mellan fascism och arbetarrevolution hade startat: ingen tredje väg var möjlig, bara korta omvägar som ledde till den ena eller den andra. Våldet blev till slut oundvikligt.

I juni gjorde de vietnamesiska trotskisterna en liknande analys av den indokinesiska situationen i sina illegala tidningar och senare, bara lite senare, i sin legala tidning *Le Militant*, vars fyra första nummer gavs ut mellan den 1 och den 21 september 1936.

Den ekonomiska återhämtningen och den franska krisen kunde bara få till följd en ny massrörelse i Vietnam, som, understödd av den franska arbetarklassens offensiv, skulle kunna skaka det koloniala systemet. De föreställde sig att en ny revolutionär situation skulle uppstå i Indokina och förberedde sig för detta. Den illegala skriften *Thuong Truc Cach Mang* (*Permanent revolution*) av Lien Doan Cong San Quoc Te hade fört fram idén om att bygga aktionskommittéer under våren 1936, vilket hade förespråkats av Trotskij redan i november 1935.³⁷ De trotskistiska underjordiska militanterna trodde att dessa folkkommittéer skulle kunna bidra till en ny offensiv massrörelse i Indokina, och satte så igång med att organisera dem. Det fanns en perfekt synkronisering i analysen mellan dem och deras kamrater i väst. Medan proletariatet i Paris ockuperade fabriker, avslutade Trotskij sin artikel den 9 juni med orden ”den franska revolutionen har börjat”. Trots att deras kamrater arresterades den 11 juni, spred de illegala trotskisterna en appell i Saigon om att fortsätta framåt:

Kamrater, flera hundratusentals franska arbetare i huvudstaden har gått i strejk och ockuperat fabriker. Låt oss följa dem, låt oss resa oss i fabriker och på plantagerna i varje provins och by. Låt arbetarna och bönderna välja delegater för att bilda aktionskommittéer. Följ de franska

³³ Vid denna tidpunkt (juni-juli 1936) bedömde polisen att Indokinesiska Kommunistpartiet i södern hade 70 medlemmar och bonde- och arbetarfacket 7000 (Noten om IKP och fackföreningarna mycket förkortad – Red.)

³⁴ Av Luu Sanh Hanh, som släppt från fängelset Cap St Jacques, och en journalist vid Duoc Nha Nam. De mest framträdande medlemmarna i gruppen var tjänstemannen Ngo Van Xuyet, studenterna Trinh Van Lau och Ngo Chinh Phen, Nguyen Van Nam, som återvänt från Frankrike, tryckaren Ky och kulien Don. Med hjälp av Ho Hun Tuong från oktober publicerade LCI tidskriften *Cach Mang Truong Truc* (*Permanent Revolution*) och tidningen *Tien Dao* (*Avantgardet*).

³⁵ Arsenal, spårvägarna, bensinlagren i Nha Be, flygplatsen i Cat Lay, etc. Rättegången ägde rum den 31 augusti 1936. (Sju befanns skyldiga och fick från 6 till 18 månaders fängelse).

³⁶ Från Hémerly a.a. sid. sid. 285-7.

³⁷ Vi har inte lyckats återfinna detta dokument, utan förlitat oss på Ho Hun Tuongs och Ngo Van Xuyets minnen.

arbetarna! Ner med den imperialistiska indokinesiska regeringen! Långe leve Indokinas självständighet! Ockupera godsägarnas jord! Långe leve fransk och indokinesisk kommunism!³⁸

Den trotskistiska analysen räknade med en revolutionär utgång för händelserna i juni 1936. Logiken i krisen i metropolen skulle sätta ett datum för befrielsen av folket i Indokina. Den franska revolutionen skulle öppna vägen för den indokinesiska³⁹, och man måste inrikta sig på att ta över makten, och aldrig tappa internationalismen ur sikte. Nu var det inte läge att förlita sig på Leon Blums regering, man måste istället konstant misstro den. Trotskisterna framhöll på nytt nödvändigheten av att både göra praktiska överenskommelser med den vietnamesiska storbourgeoisien och att fortsatt klasskampen. De uppfattade enhetsfronten som en taktik för samtidig allians och kamp.⁴⁰ Allt var möjligt i Frankrike och Spanien, och det skulle det också vara i Indokina...⁴¹

7. Aktionskommittéerna⁴²

Dialektiken mellan det illegala och det legala – ”samordningen av den öppna aktiviteten och vårt partis aktivitet” – enligt ett dokument från PKI – hade medfört en snabb tillväxt för rörelsens provisoriska aktionskommittéer. *La Lutte* skötte i stort sett allt arbete i centrum. Man tryckte oräkneliga flygblad för aktionskommittéerna och även i eget namn. Noterbart är manifestet *Dong Duong Dai Hoi (Indokinesiska Kongressen)*.⁴³ Deras militanter visste också att bruka de mest varierade former av muntlig propaganda (till exempel fick de teatergrupper att lägga in passager med kongressens målsättningar i skådespelen). Man organiserade många möten i provinserna och startade upp några av kommittéerna i Saigon-Cholon-området.⁴⁴

La Lutte publicerade också pamfletten *Cach Lam Viec Cua Banh Hanh Dong (Arbetsmetoder för en aktionskommitté)*, en intressant vägledning för de nyligen inrättade aktionskommittéerna⁴⁵ av den trotskistiske militanten Dao Hung Long, som just frisläppts ur fängelset och var medlem i kommittén för förberedelse av Indokinesiska Kongressen. För att inte tvingas ansöka om laglig tillåtelse, kunde dessa kommittéer inte ha mer än 19 medlemmar. Denna restriktion underlättade diskussioner och decentraliserade politiska initiativ, och i detta såg Ta Thu Thau några av betingelserna för framgång. Han förutsåg att tusentals sådana kommittéer skulle bildas. De hade inte formella stadgar, och som legala var de tvungna att vara temporära, men de var inte desto mindre förutbestämda att bli ”massornas permanenta organisationer”. Pamfletten rekommenderade att antalet ”organisatörer” begränsades till fem, och att

³⁸ Han såg i detta ett sätt att bryta det han kallade ”partiets och fackföreningsapparatus antirevolutionära motstånd” och att förbereda beväpningen av arbetarna, det antifascistiska självförsvaret och generalstrejken. Idén om valda aktionskommittéer hade också framförts av Dimitrov i hans rapport till Sjunde Kongressen, men övergavs sedan av Komintern. Under några år organiserade de vietnamesiska kommunisterna en del aktionskommittéer. I början av 1936 rekommenderade så Provisoriska Kommittén i Nam Ky att man bildade aktionskommittéer mot skattesystemet i varje by.

³⁹ Från *Depeche d'Indochine*, 15 juni 1936.

⁴⁰ Och vice-versa, är vi frestade att säga. Men ingen text eller något dokument belägger detta antagande.

⁴¹ Jfr. artikeln ”A Tous” i *Le Militant*, 8 september 1936.

⁴² Från Hémerly a.a. sid. 314-318.

⁴³ Åtminstone den från *La Luttes* aktionskommitté, som enligt polisen hade spridit 20000 flygblad, och som var den aktiva polen för organisationskommittén för Kongressen.

⁴⁴ Nguyen Van So var tillsammans med Dao Hung Long medlemmar i den provisoriska aktionskommittén för kvarteren Cho Dui, Cau Ong Lien, Cau Mui, Cau Kho och Choquan. Ganofsky och andra sympatisörer till *La Lutte* tillhörde den i förstaden Dakao. Tran Van Thach, Ho Huu Tuong, Ninh och Hum ledde *La Luttes* aktionskommitté, Nguyen Thi Luu den för Saigons kvinnor, Le Van Thu Ca den i Choquan, Truong Thi Sau, Nguyen An Ninh's hustru, den i byn My Hoa, och Duong Thi Lai, Phan Van Hums hustru, aktionskommittén i An Thanh (Thudaumot) etc. ”*La Lutte*-gruppen kontrollerar vad vi vet omkring 200 aktionskommittéer i Saigon-Cholon-regionen och dess omgivning.” (Allt från polisarkiven)

⁴⁵ Förkortad översättning i polisarkiven.

de andra platserna reserverades för ”representanter för massorna”. Kommittéerna måste finna sig i regeln om delning, dvs. när en kommitté hade nått 20 medlemmar måste den splittras.

Varje kommitté hade stor frihet att agera. Enligt pamfletten – som måhända förde fram en trotskistisk vision för rörelsen – skulle det varken finnas ledare eller centralkommitté.⁴⁶ Konferenser mellan kommittéerna skulle möjliggöra samordning och politisk debatt; man rekommenderade att varje by skulle ha en kommitté. Varje organisation skulle välja ett sekretariat som träffades åtminstone en gång i veckan, organisera framförandet av folkets krav, ge ut diskussionsbulletiner, skriva resolutioner och arrangera val av konferensdelegater. *La Lutte* skulle ha hand om de externa förbindelserna, både med den franska vänstern och med Saigon⁴⁷, och med den vietnamesiska pressen i resten av Indokina. Man bistod med värdefull hjälp till uppbygget av den legala kommunistgruppen *Travail* i Hanoi i september 1936, vilket gav en nordlig utpost för *La Luttés* recept (men med en annan politik) och för Kongress-rörelsen.⁴⁸

Den hemliga organisationen spelade en lika stor, och kanske viktigare, roll. Från utsidan utövade de en kritisk kontroll över gruppens aktioner, en dubbel inträdeskontroll eftersom det fanns två politiska linjer i Kongressen. *Le Militant*, trotskisternas legala tidning, varnade för att ha illusioner om bourgeoisien i södern.⁴⁹ Trotskisterna, som ännu var i början av uppbygget av en underjordisk organisation, tryckte aktivt på för den Indokinesiska Kongressen och för uppbygget av aktionskommittéer⁵⁰, i vilka de såg de embryonala strukturerna för en dubbelmaktssituation.

I veckorna efter *La Luttés* upprop, tog de underjordiska kommunistiska organisationerna på sig uppgiften att snarast flerfaldiga aktionskommittéerna.⁵¹ Byrån för Utrikesärenden [kommunistpartiernas högkvarter – *Red.*] följde utvecklingen av kampanjen och *La Luttés* agerande med uppmärksamhet. Dess resolution från den 3 oktober⁵² kommenterade det i positiv anda, men kritiserade det som man betecknade som en klumpighet: artikeln av Nguyen

⁴⁶ Detta skulle göra så att kommittéerna undvek att upplösas i partiet, vilket var en mycket mer rigid struktur.

⁴⁷ Jfr. Det vänskapliga meningsutbytet i *Agir*, den 3 augusti 1936, mellan Ta Thu Thau och C. Metter, som angriper *La Lutte*-folket för att alliera sig med den vietnamesiska bourgeoisien (”giftermålet mellan karpen och kaninen”). Ta Thu Thau bemötte honom med att bourgeoisiens progressiva element, liksom arbetarklassen, önskade demokratisk frihet, och att organisationskommittén hade behandlat den franska vänstern på samma sätt som andra etniska minoriteter, och inbjöd honom att delta i *La Luttés* aktionskommitté. Jfr. *La Lutte*, 2 och 9 september 1936.

⁴⁸ Enligt Ho Huu Tuong sände de legala kommunistiska aktivisterna i Tran Huy Lieu, under sommaren 1936, Dang Thai Mai och Vo Nguyen Giap (som släppts ur fängelse den 18 november 1931) till Saigon för att med *La Lutte*-folket diskutera frågan om att skapa en legal tidning i norr. Dang Thai Mai stoppades vid gränsen, men Vo Nguyen Giap lyckades ta sig till Saigon. Han träffade Ta Thu Thau, Nguyen Van Tao, Ho Huu Tuong, etc. Hanoi var under direkt franskt styre, så det var möjligt att publicera en fransk tidning där. *La Lutte*-folket skulle ha framfört namnet på den erfarne trotskistiske militanten Huynh Van Phuong, som avslutade sina juridikstudier i Hanoi 1935, och två andra trotskistiska sympatisörer, Tran Kim Bang och Le Cu. De två senares deltagande i *Le Travail* är osäkert, men Huynh Van Phuongs är säkerställt. Så *Travail*-gruppen innehöll ett par trotskister och en majoritet kommunister och deras sympatisörer, inklusive Giap, förutom de hemliga redaktörerna. Man hade regelbunden korrespondens med *La Lutte*. *Le Travail* utkom från den 1 november 1936 till den 16 april 1937. Tran Van Thach skrev åtskilliga artiklar för den. Från sommaren 1937 till 1945 fanns det en liten trotskistisk grupp i norr.

⁴⁹ Jfr. t ex *Bilans et perspectives*, 15 september 1936. Tidningen, som utgavs av Ho Huu Tuong, innehåller Trotskijs viktigaste artiklar från den tiden.

⁵⁰ Bland de aktionskommittéer som leddes av trotskister och nämns av polisen finns den för Saigons elever som leddes av den unge Nguyen Van Cu, den i Giarai (Baclieu), organiserad av Nguyen Van Dinh, som återvänt från Frankrike, den provisoriska aktionskommittén i Camau med Tran Hai Thoai, den provisoriska aktionskommittén i Cantho, i vilken Tran Van Hoa (alias Tu Thai Mau) var aktiv, och den i Thoi Thanh (O Mon, Cantho-provinsen) med Tran Van Mao.

⁵¹ Jfr. flygbladet *Tuyen Ngon* (Manifestet), massivt spritt i hela södern.

⁵² *Doi voi phai phu hao* (Beträffande bourgeoisien), op. cit.

An Ninh som fördömde presidentens manövrer i representationskammaren i Tonkin, och de sarkastiska anmärkningarna av *La Lutte* om "bourgeoisien".⁵³ Men oavsett denna kritiska kommentar, fortsatte IKP, det överlägset största revolutionära partiet, att med all kraft driva på bildande av aktionskommittéer, av vilka majoriteten hade partiet att tacka för sin tillblivelse.

De frisläppta politiska fångar som hade börjat återvända till sina byar kom snart att bilda stommen i åtskilliga kommittéer. Eftersom de stod under övervakning, var de alla förhindrade att leda kommittéerna, vilka ju var legala. Polisen gjorde upp speciella listor över de många före detta politiska fångarna bland aktivisterna i slutet av september 1936. I An Truongs by (Travinh), som var ett gammalt centrum för bonderörelsen i södern och en trakt med hård repression efter den stora demonstrationen den 1 augusti 1931, grundades aktionskommittén av en grupp frisläppta fångar som återvänt och som redan hade förbindelser med *La Lutte*. Ta Thu Thau sågs där vid flera tillfällen i början av 1937.⁵⁴ En annan poliskälla uppskattade att 25 procent av alla kommittémedlemmar var före detta fångar.⁵⁵

8. Repressionen⁵⁶

Den koloniala regeringen, som redan hade säkrat hemmaregeringens stöd, slog omedelbart till mot Kongress-rörelsens vitala centra. Den 21 september tog man sig in i och genomsökte *La Luttés* högkvarter och Ta Thu Thaus och Nguyen An Nihns hem. Båda fängslades. Den 3 oktober var det Nguyen Van Taos tur. Tre dagar senare avslogs deras begäran att frisläppas mot borgen.

Förhållandet mellan kommunisterna och trotskisterna blev ansträngt efter att *Le Militant* hade publicerat av en skarp kritik av Sovjetunionens utrikespolitik och den franska Folkfronten, och den blev ännu bittrare i oktober. Den 8 oktober tillkännagav den trotskistiska veckotidningen sitt beslut att upphöra med utgivningen för att inte försvåra för *La Lutte*.⁵⁷ IKP:s centralkommitté bifogade detta överslättande förord i sitt cirkulär från den 3 november:

Om trotskisterna seriöst går med i Folkfronten, ska vi välkomna dem med glädje, men vi kommer alltid att vara försiktiga, eftersom vi bara ser till folks gärningar, inte deras ord.⁵⁸

Vid tiden för detta bakslag, framstod *La Lutte* som alltmer oersättlig, även i den miljö som starkt var knuten till den kommunistiska rörelsen. Det är anmärkningsvärt att man också hade goda relationer med Cao-daisterna. Regeringen anklagade Pham Cong Tacs sekt för att ge kampanjbidrag till gruppen⁵⁹, ett faktum som är obevisat men stöds av att Ta Thu Than, Nguyen An Ninh och Nguyen Van Tao, på inbjudan av Ho Phap, hade deltagit i begravningssceremonin för Le Van Trung i Tay Ninh den 26 november.⁶⁰

Arresteringen av *La Luttés* militanter, och den hungerstrejk de drev under 11 dagar från den 24 oktober, orsakade stor indignation inom den vietnamesiska opinionen, både i Saigon och

⁵³ Vilka artiklar anspelade detta på? Låt oss dock citera Ta Thu Thaus sarkasm den 7 november mot Nguyen Phan Long, som hade krävt att "all propaganda som talar om klasskamp skulle stoppas, eftersom vi arbetar i en anda av endräkt". Thaus svar blev att "detta är inte riktigt korrekt, eftersom vi hur som helst organiserar många offentliga möten för att vänja massorna vid denna sanning". (Polisnot från den 3 oktober 1936)

⁵⁴ Poliskällor.

⁵⁵ Not om revolutionär propaganda i Indokina, april 1937. Poliskällor.

⁵⁶ Från Hémerly a.a. sid. 326, 327, 331.

⁵⁷ *La Lutte*, 1 oktober 1936.

⁵⁸ Angående bourgeoisien, op. cit.

⁵⁹ Politisk rapport av Pages, december 1936

⁶⁰ I Chomoi-regionen innehöll aktionskommittéerna ett ganska stort antal Caodaister, *La Lutte*, 25 mars 1937.

på landsbygden. I byarna nära Saigon gick handlarna och droskförarna⁶¹ i strejk den 5 november. I Saigon förbereddes demonstrationer. *La Luttes* popularitet hade aldrig varit större.⁶² De franska myndigheternas isolering var på sin höjdpunkt.

Rörelsen för att sammankalla Indokinesiska Kongressen motarbetades starkt av Folkfrontens nykoloniala politik. Marius Moutet hade dock långt ifrån godkänt den koloniala regeringens repressiva operationer. I ett långt brev den 24 november anklagade han regeringen för att ha tagit onödiga risker genom att hålla ”tre politiskt betydande personer”⁶³ fängslade, och för att ha överdrivit faran. Efter ministerns påtryckningar slog den koloniala regeringen till reträtt och lossade sitt grepp. Därefter tillät man den 24 oktober i Hue utgivningen av *Nhanh Lua* (*Rissådden*) av Nguyen Khoa Van, och den 5 november frisläpptes Nguyen An Ninh, Nguyen Van Tao och Ta Thu Thau.⁶⁴ Målet mot *La Lutte* lades också ner på order från ministern.⁶⁵ När de tre lämnade fängelset, hade den vietnamesiska historiens första stora strejkvåg redan inletts.

9. Strejkerna⁶⁶

Med frisläppandet av de tre *La Lutte*-ledarna den 5 november öppnades en andra fas i Indokinas Folkfronts-period. Det markerade en paus i den politiska strid som hade pågått sedan augusti mellan den nationella rörelsen och Folkfrontens neokoloniala politik. Respiten återspeglade att kampen hade utvidgats till en klasskonflikt. Från slutet av oktober 1936 till slutet av augusti 1937 skakades Vietnam av en strejkvåg av aldrig tidigare skådad styrka och som saknade motsvarighet i andra franska kolonier. Ministern för kolonierna hade tvingats att släppa åtalet mot *La Lutte* av rädsla för att den politiska krisen skulle utvecklas till en social explosion.

Strejkerna satte också press på den legala revolutionära rörelsen. Den akuta uppgiften blev att bistå de strejkande och organisera solidaritetsarbetet. Ur detta härrörde två nyckeluppgifter som framstod som akuta i slutet av sommaren – en lagligförklaring av Kongress-kampanjen och tillkännagivande av politisk demokrati.

Under strejkernas gång blev det allt tydligare att trotskismens och kommunismens inflytande inom arbetarklassen ökade snabbt. Strejkoffensiven påverkades till stor del av spontana impulser. Ofta kom initiativet ur proletariats djup, som resultat av ett kollektivt medvetande, men denna ”spontanitet” samverkade med organisationernas aktivitet, och det hade varit meningslöst att motsätta sig den. Den dubbla strukturen i den kommunistiska rörelsen, trotskismen inräknad, hade spelat en avgörande roll och givit stadga åt arbetarklassens framstöt. Även om det nästan helt saknas dokumentation, kan man inte betvivla att den hemliga fackföreningskärna, som återupprättats av IKP sedan 1934, långt före oktober 1936 hade tagit över en stor del av strejkerna, som t.ex. sågverksarbetarnas. Novembernumret 1936 av *Giai Phong*, IKP:s Inrikeskommittés underjordiska tidning, berömde de kommunistiska militanterna för deras ledning av strejkerna i bryggerierna, klädindustrin, sågverken,

⁶¹ Not av engelske översättaren: I have translated ‘cochers de “boites d’allumettes”’ as hackney cab drivers, since a coach which is a ”box of matches” seems to be that.

⁶² ”Ta Thu Than, Nguyen An Ninh och Nguyen Van Tao har blivit legendariska efter den hungerstrejk de genomförde under fängelsetiden” skrev polisen (December 1936). När de frisläpptes organiserade de vietnamesiska journalisterna en fest till deras ära och förklarade dem vara ”inspiratörer för Vietnam”.

⁶³ ”Om saker hade gått fel skulle du fått betala för den situation som du satt regeringen i.”, skrev han angående *La Lutte* -ledarnas hungerstrejk.

⁶⁴ De stoppade sin hungerstrejk på uppmaning av Duong Bach Mai (cf. hans telegram den 3 november 1936. ”Bra politik. Avsluta hungerstrejken.”) för att inte störa hans uppdrag.

⁶⁵ Telegram den 21 november 1936.

⁶⁶ Från Hémary a.a. sid. 333-5, 367.

krukmakerierna och tvålfabrikerna, men erkände att: ”Även om massrörelsen kokar, har många strejker och arbetarstrider undkommit Kommunistpartiets kontroll”.⁶⁷

Vid andra tillfällen var det trotskistiska militanter som hade organiserat strejkerna.⁶⁸ Det verkar som om alla underjordiska organisationer, oavsett tendens, hade övergett den egna rekryteringen till förmån för deltagande i arbetarnas modiga offensiv.

*La Lutte*s aktivitet var bara en smula lättare att få grepp om. Officiella dokument anklagade dem, med galna överdrifter, för att vara ansvariga för de flesta strejkerna i Saigon. Den politiska rapporten från december 1936 frambesvor:

...*La Lutte*s dubbelspel, beskaffenheten av deras verksamhet: å ena sidan driva öppna aktiviteter å vissa facks vägnar och fungera som ersättare för CGT, som inte existerar här, något som man motiverar med behovet av att modernisera arbetslagstiftningen och nödvändigheten av att tillämpa denna på arbetarbefolkningen i Cochinkina, vilken är efterbliven sett i världsskala, och å andra sidan bedriva ett hemligt underjordiskt arbete och en kraftig anti-fransk opposition.⁶⁹

Ett av strejkrörelsens slutliga resultat var bildandet av underjordiska fackföreningar av betydande storlek, vilket polisen noterade i slutet av december 1936. Kommunisterna hade bildat Tong Cong Hoi (Allmänna Arbetarförbundet) och var representerade i åtminstone 11 större företag, mest noterbart Arsenal, FACI och Shell.⁷⁰ I slutet av januari publicerade man det första numret av *Hop Nhut (Facket)*. Kring den 1 mars 1937 var medlemsantalet i Saigon 800 och 700 ytterligare i flera sympatisörsgupper.⁷¹ De underjordiska trotskistiska militanterna var också på väg att få en betydande åhörarskara inom Saigons arbetarklass. De var aktiva i fabrikerna, speciellt i Arsenal där de hade större inflytande än kommunisterna⁷², inom järnvägarna, vatten- och elektricitetsföretagen, och de hade grundat fröet till ett allmänt fackförbund, Lien Hiep Uy Tho Thuyen (Allmänna Arbetarfederationen), vilken efter november 1936 regelbundet publicerade den månatliga *Lien Hiep (Facket)*, ett fackligt propagandaorgan.⁷³

10. Brytningen⁷⁴

Splittringen av *La Lutte* i juni 1937 hade inom två månader ödelagt det politiska projekt som året innan satts till världen av de vietnamesiska kommunisterna och trotskisterna. Händelsen är inte obetydlig i den vietnamesiska historien. I viss mening öppnade den vägen för kommunisternas ideologiska omorientering, vilket kulminerade i grundandet av Vietminh, och med detta åstadkom nya element i den nationella revolutionära traditionen. Viktigast var dock att denna splittring aktiverade de faktorer som starkast påverkade de revolutionära partiernas allmänna utveckling: förändringar i massrörelsens dynamik på grund av dogmatiska val, personliga egenheter, inflytandet från den koloniala regeringens och Kominterns politik på den nationella rörelsen, etc. Det är dock viktigt att tillägga att den, som alla splittringar under den stalinistiska epoken, innehöll lika många emotionella bakslag som förnuftiga element.

⁶⁷ *Giai Phong*, 7 november 1936.

⁶⁸ Enligt den underjordiska sympatiserande tidningen *Tan Cong* (Offensiv), den 1 februari 1937 (i polisarkiven), hade arbetarnas kravlista i COFAT författats av trotskisterna.

⁶⁹ Rapport sänd av Pages.

⁷⁰ Polisarkiven, januari 1937. Andra företag som var berörda var Garage Scama, Ardin-tryckerierna, Le Bucheron (timmer), Garages Chamer, hamnen för handelsfartyg, Stacindo (rör- och byggmaterialmanufaktur) och Orsini Shipping Co.

⁷¹ Polisrapport i IKP-document.

⁷² En not av polisen hävdar (även om den är tvivelaktig), att den underjordiska trotskistiska gruppen Lien doan Cong San Quo to Chu Nghia (Kommunistiska Internationalisternas Förbund) till antalet hade blivit en rival till det underjordiska kommunistpartiet.

⁷³ Polisdokument, februari och mars 1937.

⁷⁴ Från Hémery a.a. sid. 395, 398-400.

Kombinationen av dessa skulle komma att resultera i att sprickan vidgades till en olöslig konflikt, som kulminerade i dess tragiska slut 1945.

Den underjordiska trotskismen hade inte samma styrka. I Vietnam, som i många andra länder, verkar det dessutom som man alltid haft en gruppstruktur och aldrig riktigt hade uppnått ett solitt organiserat och geografiskt spritt parti.⁷⁵ Ta Thu Thau var framför allt talare, kanske på grund av hans personliga temperament och säkert som ett resultat av hans roll i det legala politiska livet. Efter att *Le Militant* stoppat utgivningen i oktober 1936, hade dock Ho Huu Tuongs illegala trotskistgrupp, kanske på grund av deras annorlunda erfarenhet 1931-32, lyckats skapa ett komplett system med både legala och underjordiska publikationer, och man var på väg att bli en kraft att räkna med.⁷⁶ Man publicerade sin plattform i maj-numret 1937 av sin tidning *Tien Quan (Förtruppen)*. Trotskisterna hade vunnit unga sympatisörer i Saigons fabriker och där gjort sitt bästa för att bygga fackföreningskommittéer. Förutom propagandistiska aktioner i Saigon-Cholon och i en del centrala provinser som Myho och Travin⁷⁷, och en del hjälp de gav till aktionskommittéerna, tog dessa frön till en arbetarfacklig rörelse i anspråk det mesta av deras krafter.

På våren 1937 hade deras medlemmar bildat fackförbundet Nam Ky (Lien Uy Tho Thuyen), vars stadgar publicerades och antogs den 1 maj.⁷⁸ De hade aktiva organisatörer på åtminstone 39 arbetsplatser i Saigon och Cholon: Arsenal, där de hade särskilt stort inflytande, franska öst-Asiatique, FACI, järnvägarna, gummimanufacturen, spårvägskompaniet, Indokinesiska bryggeriet i Binh Tay, vatten- och elektricitetskompaniet, Franco Asiaticques oljebolag, riskvarnarna i Hiep Xuong, Duc Hiep, yttre Orient och Hang Thai i Cholon, bland hamnarbetarna, arbetarna vid riskvarnarna och bland arbetarna i krukverkstäderna och sockerkvarnarna i provinserna Cholon, Giadin⁷⁹ och Thudaumot.

Åtskilliga dokument visar att de trotskistiska militanterna och deras sympatisörer spelade en ledande roll i organiseringen av strejkerna 1936-1937 i södern. I brist på tillräckligt avgörande bevis är det svårt att vara helt säker, men det är troligt att deras roll var betydligt större i de stora strejkerna från maj till juli 1937.⁸⁰ Den vietnamesiska trotskistiska rörelsen – beteckningen motsvarar nu verkligheten – hade tidigt en framgångsrik inplantering i Saigon-regionen. Deras betydelse kan också styrkas utifrån de frekventa varningarna för trotskism i den underjordiska kommunistiska pressen.

Denna dubbla utveckling fick märkbara konsekvenser. De underjordiska grupperna hade nu tillräckliga resurser för att hålla de självständiga legala organisationerna vid liv, men de senare måste visa sig mer villiga att anpassa sig till de underjordiska gruppernas inriktning. Den relativt självständighet som *La Lutte* hade åtnjutit måste med nödvändighet bli ifrågasatt i det långa loppet.

Avlysningen av Indokinesiska Kongressen och det missnöje som Leon Blums indokinesiska politik orsakade, hade ifrågasatt de trotskistiska och kommunistiska inriktningarna. Efter att den trotskistiska veckotidningen *Le Militant* hade återuppstått den 23 mars 1937, fördömde

⁷⁵ En hypotes som ett studium av vietnamesisk trotskism på dess höjdpunkt mellan 1937 och 1939 skulle kunna verifiera.

⁷⁶ *Tap Chi NToi Bo* (Arbetarkamp), nr.1, 1 december 1936, *Lien Hiep* (Arbetarförbundet), nr.2, 4 december 1936. Den 1 februari ersattes Tho Thuyen Tranh Dau med Tien Quan (Förtruppen), vilken utkom regelbundet till hösten 1937. Dessutom drev Ho Huu Tuong publicistfirman *Quang Min* (Ljuset) och redigerade *Le Militant* (nr.5, 23 mars 1937), vars ansvarige utgivare var den från Frankrike återkomne Nguyen Van Cu.

⁷⁷ I Nam Ky i norr, trotskisterna var fortfarande illegalt organiserade.

⁷⁸ Polisdokument.

⁷⁹ De upptäcktes under en polisråd mot ett underjordiskt möte i byn Binh Hoa Xa (Giadin^h). Fyrtiotre delegater från olika arbetsplatser arresterades. (Polisdokument)

⁸⁰ Se appendix 24 i originalet.

Indokinesiska Kommunistpartiets publikationer den kampanj som trotskisterna förde mot Folkfronten, och parallellt, mot Moskvarättegångarna. I centrum av denna polemik stod den hållning man skulle inta gentemot Folkfronten. Den 15 maj 1937 skrev så den trotskistiska tidningen *Tien Quan*:

Tredje Internationalens anhängare står fast vid att stödja Folkfronten, och hävdar att den inte är ansvarig för folkfrontsregeringens och Indokinesiska regeringens aktioner.

I verkligheten är det så, att utan stödet till Folkfronten skulle det inte finnas någon folkfrontsregering, och utan det förtroende den visat Brevie, och utan det förtroende som han i sin tur givit de lokala administrativa ledarna osv, skulle den repression under vilken indokineserna lider inte finnas.⁸¹

Denna analys av de verkliga förhållandena mellan de olika nivåerna i den koloniala maktpyramiden klingar otvivelaktigt äkta. För trotskisterna var imperialismen under en folkfrontsregering fortfarande imperialism. Det fanns således inga nya variabler som borde introduceras i den revolutionära rörelsens taktik. Precis som före 1936 bestod taktiken efter detta år av att genom dagliga erfarenheter av klasskamp och antiimperialistiska konflikter förbereda arbetarklassen och bönderna för det avlägsna perspektivet om en revolution med proletär ledning och innehåll. Hur som helst återstod för Vietnam att lösa de nästan oöverstigliga uppgifter som alla sektioner i den internationella trotskistiska rörelsen ställdes inför vid denna historiska period, dvs. att bygga arbetarpartier som på en gång var revolutionära och förbundna med massorna.

Översättning: *B. Svensson*

⁸¹ I juli 1937 uppmärksammade polisen att "det var ett större, och ökande, antal element från arbetarklassen i det trotskistiska partiet än i Dong During Cong San Dang", vilket inte kan styrkas utifrån tillgängliga bevis. En mer detaljerad analys än i detta arbete skulle kunna sprida mer ljus över den nationella rörelsens betydelse.